

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2026 m. balandžio 17 d., Nr. 25-058VK

Užimtumo tarnybai

DĖL VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) iš esmės pritaria Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ministerijos):

- idėjai išspręsti netaikomų „SoDros“ grindų klausimą tais atvejais, kai darbuotojas dirba daugiau nei vienoj darbovietėje;
- siūlymui „SoDros“ grindų netaikyti savivaldybės užimtumo didinimo programos priemonėje (terminuotame asmenų įdarbinime) dalyvaujančių asmenų atžvilgiu.

LVK nariai nėra itin suinteresuota Įstatymo projektu, vis dėlto, LVK teikia ekspertinę nuomonę dėl Įstatymo projekto nuostatų.

1. Dėl aplinkybių, dėl kurių įmonių vadovai yra įdarbinami už mažiau, nei minimalią mėnesinę algą

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte yra teigiama, kad yra – 1,9 tūkst. įmonių, įstaigų ir organizacijų vadovų bei kitur nepriskirtų verslo paslaugų srities ir administracijos vadovų, kurie įdarbinti 1) daugiau nei vienoje darbovietėje; 2) per visas darbovietes uždirba mažiau, nei minimalią mėnesinę algą. Tuo yra iš esmės implikuojama, kad dėl Ministerijai nežinomų priežasčių, čia, tikėtina, yra pastebimas tam tikras piktnaudžiavimas.

LVK informuoja Ministeriją, kad uždaryjū akcinių bendrovių (UAB) savininkai neretai patys įsidarbina save kaip įmonės direktorių, sudarydami 1-2 valandos per mėn. darbo sutartį. Absoliučioj daugumoj atvejų tai net nėra faktiniai darbo santykiai, toks UAB vadovas niekuo nesiskiria nuo MB vadovo (kur darbo sutartis negalima apskritai), o UAB atveju darbo sutartis sudaro lengvesnes sąlygas įmonės savininkui veikti įmonės vardu: pavyzdžiui, pasirašyti paskolos sutartį, finansinės atskaitomybės dokumentus, pakeisti įstatinį kapitalą ir t.t.

LVK taip pat informuoja, kad tais atvejais, kai įmonės savininkas turi tik vieną įmonę ir įdarbina save kaip įmonės direktorių, šis iš esmės primoka „SoDra“ grindis tais atvejais, kai neina kalba apie realius darbo santykius. Verslininkas į savo kaštus turi prirašyti „SoDros“ grindis, nors iš esmės neatlieka jokių darbo funkcijų. Tas yra akivaizdu ypač tais atvejais, kai įmonė turi vieną savininką ir įmonės savininkas tuo pačiu yra ir direktorius (t.y. kai asmuo darbo santykius turi su savimi pačiu).

Taigi, nors Aiškinamajame rašte kalbama apie tariamą piktnaudžiavimą, LVK pastebi, kad daug dažniau yra priešingai: įmonių savininkai neteisingai privalo *primokėti* „SoDra“ įmokas už tai, kad dokumentų tvarkymo patogumui turi įsidarbinti save kaip darbuotoją. Tai – papildoma smulkaus verslo patiriama mokestinė našta kitų „SoDra“ apdraustųjų naudai.

Atsižvelgiant į tai, kad UAB direktoriai tikrai nėra ta rizikos grupė, kuriai gresia prarasti socialines garantijas, tikėtina, kad iš esmės visi UAB direktoriai, neuždirbantys minimalios mėnesinės algos, yra įdarbinti „dėl bendros tvarkos“.

Dėl to LVK mano, kad reikalavimas UAB direktorių atžvilgiu taikyti Sodros grindis yra nelogiškas ir UAB direktoriams VSDĮ turėtų būti numatyta išimtis nuo „SoDra“ grindų apskritai, papildant VSDĮ 10 str. 7 d.

2. Dėl „SoDros“ grindų paskirstymo tarp darbdavių proporcingumo

Įvertinusi Ministerijos formulę, kuria remiantis siūloma apskaičiuoti papildomą „SoDra“ bazę kiekvienam darbdaviui, LVK įžvelgė trūkumą formulėje. Siūlomo modelio problema – neproporcingai didelis smulkių darbų apmokestinimas, kuris gali lemti tokių darbų įstūmimą į šešėlį tais atvejais, kai darbdavių yra daugiau, nei 2 (žr. 1 lentelę).

LVK teikia svarstymui alternatyvų pasiūlymą, kuris užtikrintų, kad darbdavys tais atvejais, kai darbdavių daugiau, nei 2, nepatirtų neproporcingai didelės mokestinės naštos. Siūlymo esmė – papildomą mokestinę bazę skirstyti proporcingai mokamam atlyginimui.

1 lentelė. Efektyvus darbo santykių apmokestinimas „SoDra“ atžvilgiu taikant SOCMIN ir LVK formules

	Darbdavys A	Darbdavys B	Darbdavys C
DU	700 Eur	120 Eur	50 Eur
Grindų dalis (MMA/3)	384.33 Eur	384.33 Eur	384.33 Eur
SOCMIN VARIANTAS = B IR C VIENODOS GALUTINĖS ĮMOKOS			
Papildoma SoDra bazė	0 Eur	106.50 Eur	176.5 Eur
Papildomos įmokos (19.5 + 1.77 %)	0 Eur	22.66 Eur	37.54 Eur
Visa SoDra	148.89 Eur	48.17 Eur	48.18 Eur
SoDra mokesčių ir atlyginimo santykis	21%	40%	96%
ALTERNATYVA = B IR C VIENODA EFEKTYVI MOKESTINĖ NAŠTA			
Papildoma SoDra bazė	0 Eur	199.76 Eur	83.24 Eur
Papildomos įmokos (19.5 + 1.77 %)	0 Eur	42.48 Eur	17.70 Eur
Visa SoDra	148.89 Eur	68.01 Eur	28.34 Eur
SoDra mokesčių ir atlyginimo santykis	21%	57%	57%

Tokiu atveju, papildoma SoDra bazė būtų apskaičiuojama remiantis šia formule:

$$\text{Papildoma SoDra bazė} = (MMA - DU_{\text{visas}}) * \frac{DU_{\text{darbdavio}}}{DU_{\text{visų neprimokėjusių}}} * \left(\frac{d_{\text{dirbtos}}}{d_{\text{visos}}}\right)$$

Teikiama pavyzdžiu, Darbdavio B ir C papildoma mokestinė bazė būtų paskaičiuojama taip:

$$\text{Darbdavys B} = (1153 - 700 - 120 - 50) * \frac{120}{170} = 199.76 \quad \text{Darbdavys C} = (1153 - 700 - 120 - 50) * \frac{50}{170} = 83.24$$

LVK pabrėžia, kad tiek Ministerijos, tiek ir LVK alternatyvos iš esmės išsprendžia piktnaudžiavimo atvejus: jei išties praktikoje pasitaiko atveju, kai darbdaviai A, B ir C yra susijusios įmonės, tokiu atveju tampa nebesvarbu, kuris darbdavys primokės įmokas už „SoDra“ grindis – primokėtinų sumų suma išlieka tokia pati. Tačiau tais atvejais, kai tai nėra piktnaudžiavimas, LVK pasiūlymas iš esmės neužkrautų neprognozuojamos mokesstinės naštos, šiuo atveju, darbdaviui C.

Pastebėtina, kad, šiuo atveju, darbdavys C, darbindamas darbuotoją smulkiems darbams, nebūtinai turi informaciją apie kitus darbuotojo darbdavius. Darbdavys taip pat neturi teisės reikalauti darbuotojo informacijos, kiek asmuo uždirba.

Taigi, SOCMIN siūlymas gali sukurti neigiamas paskatas, šiuo pavyzdžiu, darbdaviui C neįdarbinti asmens apskritai (arba darbo santykius įstumti į šešėlį), tuo tarpu LVK siūlymas iš principo nesukuria jokių neigiamų paskatų ekonomikos dalyviams.

3. Dėl užimtumo didinimo programos priemonėse dalyvaujančių asmenų

LVK pritaria siūlymui netaikyti „SoDros“ grindų savivaldybių užimtumo didinimo programos priemonėse dalyvaujančių asmenų atžvilgiu, tačiau nesupranta, kodėl analogiškas siūlymas nėra svarstomas ir Užimtumo tarnybos įgyvendinamų aktyvių darbo rinkos politikos priemonių atžvilgiu.

Užimtumo tarnyba yra atsakinga už kelių aktyvias darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimą. Užimtumo tarnyba, vykdydama įdarbinimo subsidijuojant, paramos judumui ir pameistrystės priemones, iš esmės subsidijuoja įdarbinimą, nes rinkos sąlygomis jis neįvyktų.

Šių priemonių atveju, tikėtina, kad „SoDros“ grindys darbuotojo atžvilgiu sukuria papildomus darbo vietos kaštus. Kadangi tai yra papildomos sąnaudos darbdaviui, jos tiesiogiai ar netiesiogiai didina lėšų kiekį, kurį valstybei reikia išleisti, siekiant įdarbinti asmenį, kuris rinkos sąlygomis nebūtų įdarbintas.

Todėl LVK siūlo kartu su Užimtumo tarnyba įvertinti, ar netikslinga pildyti VSDĮ 10 str. 7 d. nustatytą išimčių sąrašą ir kai kurių aktyvių darbo rinkos politikos priemonių dalyviais.

Apibendrinant, LVK iš esmės pritaria įstatymo projektui ir prašo:

- Ministeriją įvertinti galimybę VSDĮ 10 str. 7 d. nustatyti „SoDros“ grindų išimtį įmonių direktoriams;
- Ministeriją įvertinti LVK teikiamą alternatyvią formulę papildomai „SoDros“ bazei paskaičiuoti;
- Ministeriją įvertinti galimybę VSDĮ 10 str. 7 d. nustatyti „SoDros“ grindų išimtį kai kurių aktyvių darbo rinkos politikos priemonių dalyvių atžvilgiu;
- Užimtumo tarnybą pateikti nuomonę Ministerijai dėl siūlymo nustatyti „SoDros“ grindų išimtį kai kurių aktyvių darbo rinkos politikos priemonių dalyvių atžvilgiu.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai
Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė